

9. Volby

Další kapitolou publikace je občanská aktivita mladé generace, která se zajímá o veřejné dění ve svém kraji a obci. Dovršením 18 let mají občané nejen právo volit ve všech typech voleb, ale i kandidovat a být voleni do krajského a obecního zastupitelstva. Analyzované údaje se týkají řádných voleb do zastupitelstev krajů a řádných komunálních voleb.

Volby do zastupitelstva kraje

Na základě ukončení funkčního období zastupitelstev zvolených ve volbách v říjnu 2012 proběhly v roce 2016 volby nové. Zpracované údaje o volbách do krajských zastupitelstev jsou posuzovány s návazností na předchozí volby od roku 2000.

V Jihočeském kraji žilo k 31. 12. 2016 téměř 522,5 tis. osob ve věku 18 a více let. Mladí ve věku 18–29 let tvořili z tohoto počtu 16,5 %. Ve volbách do zastupitelstev krajů bylo zapsáno na seznamech voličů 513,9 tis. oprávněných osob, což se může lišit od počtu obyvatel kraje. V porovnání s rokem 2000 se počet voličů v Jihočeském kraji zvýšil téměř o 4 %. Zatímco se počet zapsaných voličů zvyšuje, podíl osob ve věku 18–29 let se snižuje (o 7,8 procentních bodů). Počet platných kandidátů ve věku 18–29 let od roku 2000 kolísá. V roce 2016 tvořili junioři v kraji desetinu z celkového počtu kandidátů.

Tab. 9.1 Účast voličů ve volbách do zastupitelstva Jihočeského kraje, volební potenciál obyvatel ve věku 18–29 let, kandidáti a zvolení zastupitelé

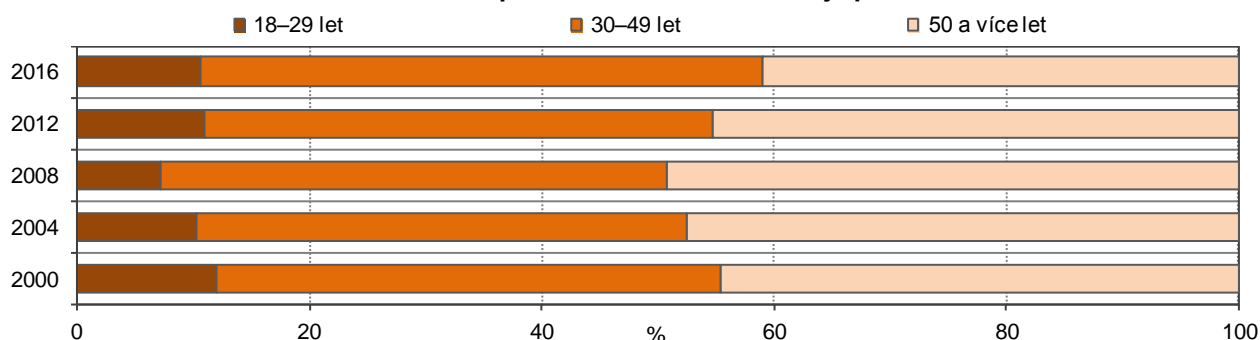
	Zapsaní voliči ¹⁾			Obyvatelstvo ve věku 18–29 let k 31.12.		Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé		
	celkem	z toho se zúčastnilo hlasování		celkem	podíl na celkovém počtu zapsaných voličů v %	celkem	z toho ve věku 18–29 let		celkem	z toho ve věku 18–29 let	
		počet	v %				počet	v %		počet	v %
2016	513 857	186 590	36,3	86 402	16,8	1 063	112	10,5	55	-	-
2012	516 534	199 337	38,6	96 685	18,7	850	93	10,9	55	1	1,8
2008	510 864	208 313	40,8	105 728	20,7	575	41	7,1	55	3	5,5
2004	502 938	153 151	30,5	114 190	22,7	622	64	10,3	55	-	-
2000	495 549	169 147	34,1	121 989	24,6	672	81	12,1	55	-	-

¹⁾ osoby ve věku 18 a více let zapsané v seznamech voličů

Nejvíce kandidujících osob v Jihočeském kraji bylo v roce 2016, ve kterém se o funkci člena krajského zastupitelstva ucházelo 1 063 osob, z toho 112 kandidátů bylo ve věku mezi 18 a 29 lety. Z genderového pohledu tvořili kandidující muži téměř 73 %. Nejméně kandidátů bylo v roce 2008 (575 osob).

Z hlediska vnitroregionálního, byl nejvyšší podíl volebního potenciálu (tzn. podíl obyvatel ve věku 18–29 let na počtu osob ve volebním seznamu) v SO ORP Týn nad Vltavou a Kaplice, ve kterých hodnota přesáhla hranici 18 %. Naopak nejnižší podíl bylo možné sledovat v SO ORP Milevsko a Tábor, v nichž podíl činil 16,1 %.

Graf 9.1 Kandidáti ve volbách do zastupitelstva Jihočeského kraje podle věku

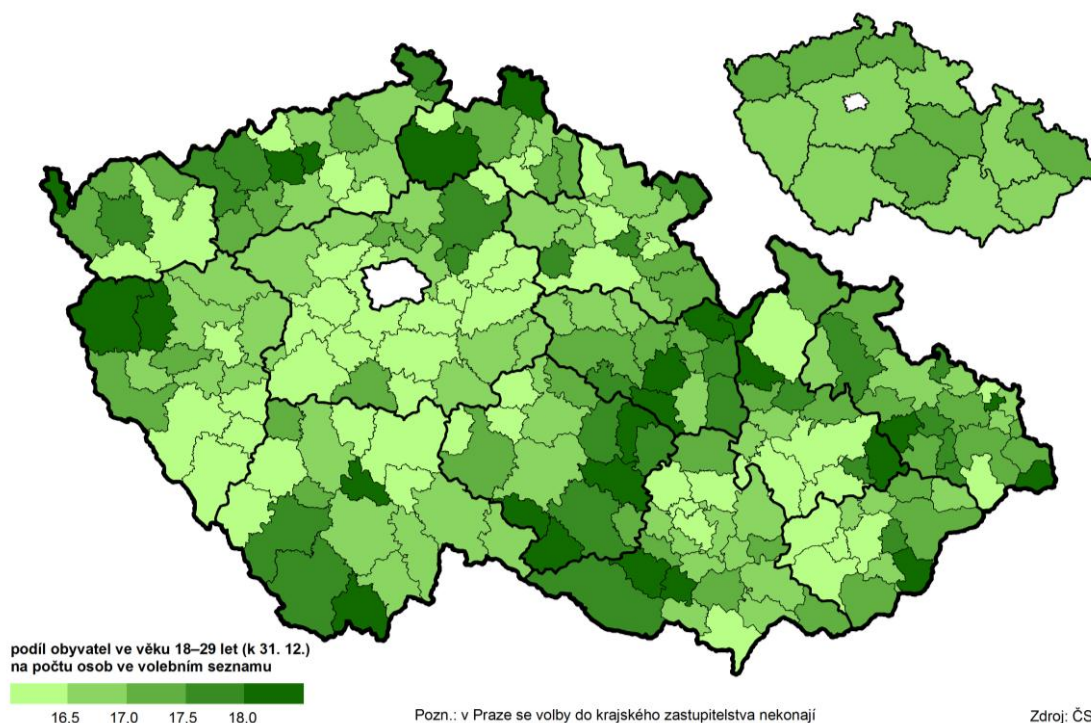
Téměř polovinu kandidátů do krajského zastupitelstva v roce 2016 tvořily osoby ve věku 30–49 let. Kandidátů ve věku 50 a více let bylo 41 % a nejnižší podíl vykazovala mladá generace do 29 let (necelých 11 %).

Průměrný věk kandidátů v Jihočeském kraji dosáhl 46,2 roku, u kandidujících mužů 46,5 let a u žen 45,3 let. V porovnání s Českou republikou byli kandidáti v kraji mladší (muži téměř o půl roku a ženy o rok a čtvrt).

Z podrobnějšího rozdělení zastupitelů na věkové skupiny vyplývá, že neúspěšnější byly věkové skupiny 30–49 let a 50 a více let, ve kterých získalo mandát 6 % kandidátů. Úspěšnost mladé generace ve volbách

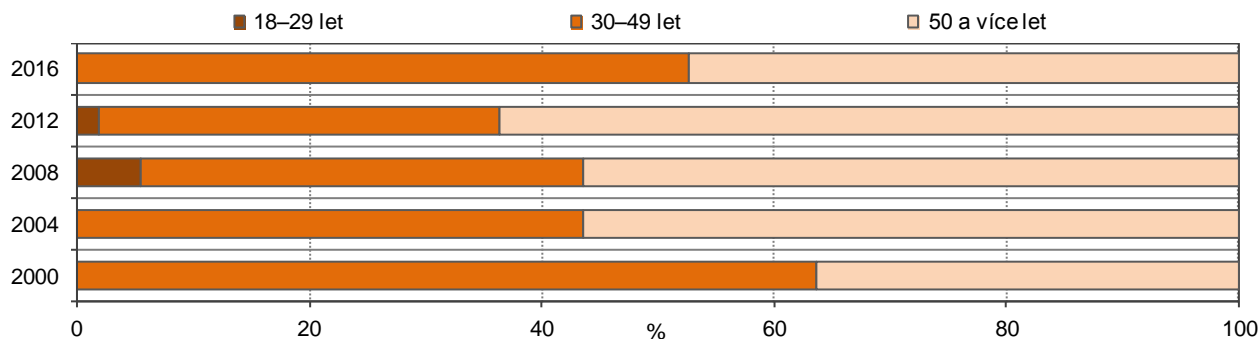
do krajského zastupitelstva je téměř nulová. Kandidáti do 29 let se prosadili pouze v roce 2008 (7,3 %) a při volbách 2012 získala mandát člena zastupitelstva pouze jedna osoba v této věkové kategorii.

Ktg. 9.1 Volební potenciál obyvatel ve věku 18–29 let podle SO ORP a krajů ve volbách do krajského zastupitelstva v říjnu 2016

V porovnání s volbami 2000 zvolená zastupitelstva stárnou, průměrný věk zastupitelů zvolených v listopadu 2000 byl 47,7 let a při říjnových volbách v roce 2016 dosáhl průměrný věk 50,6 let.

Graf 9.2 Zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstva Jihočeského kraje podle věku

Volby do obecních zastupitelstev

Řádné komunální volby, které proběhly v říjnu 2014, jsou srovnávány s výsledky předchozích komunálních voleb z let 2006 a 2010.

Tab. 9.2 Účast voličů ve volbách do obecních zastupitelstev a volební potenciál obyvatel ve věku 18–29 let

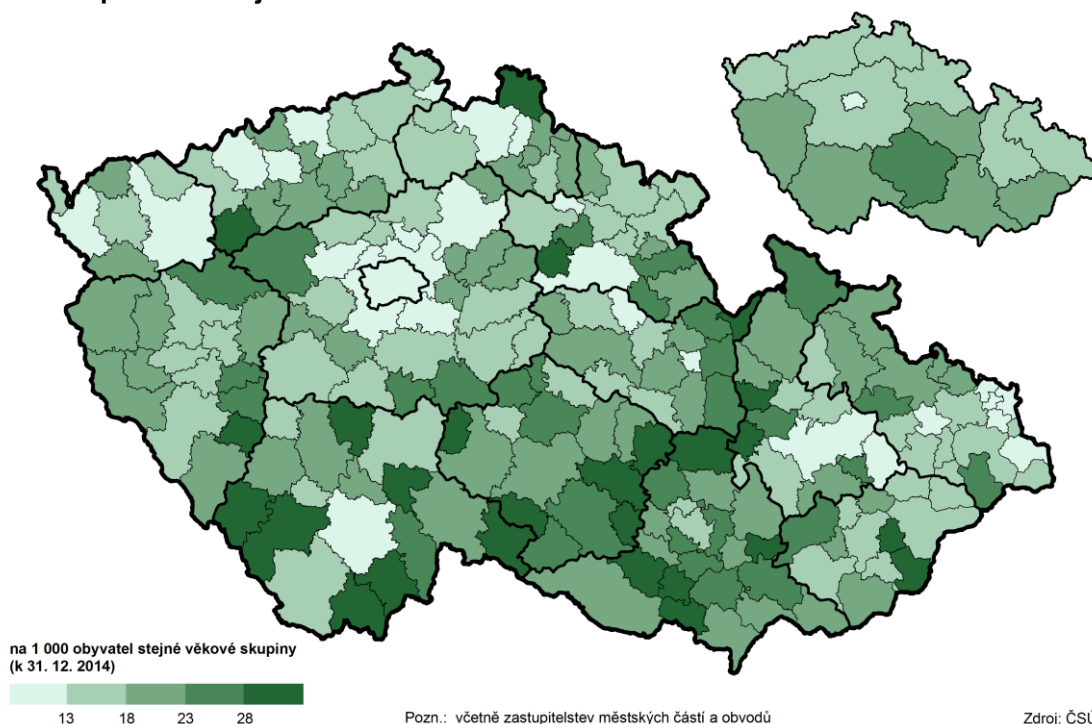
	Zapsaní voliči ¹⁾			Obyvatelstvo ve věku 18–29 let k 31.12.			Podíl obyvatelstva ve věku 18–29 let na celkovém počtu zapsaných voličů v %		
	celkem	z toho se zúčastnilo hlasování		celkem	z toho ve věku		celkem	z toho ve věku	
		počet	v %		18–24 let	25–29 let		18–24 let	25–29 let
2014	515 235	248 468	48,2	91 190	50 217	40 973	17,7	9,7	8,0
2010	514 042	264 397	51,4	101 464	57 601	43 863	19,7	11,2	8,5
2006	506 726	249 072	49,2	109 578	59 158	50 420	21,6	11,7	10,0

¹⁾ osoby ve věku 18 a více let s trvalým pobytem v obcích kraje zapsané v seznamech voličů

V Jihočeském kraji bylo k 31. 12. 2014 více než 523 tis. osob ve věku 18 a více let, z toho 17 % tvořily osoby ve věku 18–29 let. Volební potenciál Jihočeského kraje představoval při volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 celkem 515 tis. oprávněných voličů, kteří byli zapsáni v seznamech voličů. Podíl obyvatelstva ve věku 18–29 let byl v roce 2016 téměř 18 % z celkového počtu zapsaných voličů.

Ktg. 9.2 Osoby ve věku 18–29 let podle SO ORP a krajů kandidující ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2014

Celkem v řádných komunálních volbách 2014 kandidovalo v kraji 18,5 tis. osob, z toho 1,8 tis. kandidátů bylo ve věku 18–29 let. V přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let kandidovalo celkem v kraji 35 osob.

Průměrný věk kandidátů Jihočeského kraje byl 46,2 roku, průměrný věk kandidujících mužů byl 46,7 roku a žen 45,3 roku. Ve srovnání s Českou republikou byli v kraji kandidující muži starší o půl roku, ženy byly stejně staré.

Tab. 9.3 Platní kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a okresů v roce 2014

	Platní kandidáti			z toho ve věku 18–29 let			Podíl kandidátů ve věku 18–29 let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihočeský kraj	18 487	12 950	5 537	1 805	1 216	589	9,8	9,4	10,6
v tom okres:									
České Budějovice	4 074	2 783	1 291	392	254	138	9,6	9,1	10,7
Český Krumlov	2 034	1 431	603	193	137	56	9,5	9,6	9,3
Jindřichův Hradec	3 221	2 306	915	306	207	99	9,5	9,0	10,8
Písek	2 232	1 544	688	223	159	64	10,0	10,3	9,3
Prachatice	2 018	1 378	640	230	153	77	11,4	11,1	12,0
Strakonice	2 242	1 603	639	197	137	60	8,8	8,5	9,4
Tábor	2 666	1 905	761	264	169	95	9,9	8,9	12,5

V Jihočeském kraji tvořili kandidáti mladé generace 9,8 % z celkového počtu kandidátů. V rámci **meziokresního srovnání** měl nejnižší podíl kandidátů ve věku 18–29 let okres Strakonice (8,8 %), naopak nejvyšší podíl s hodnotou 11,4 % zaznamenal okres Prachatice. Z genderového hlediska se na celkovém počtu platných kandidátů ve věku 18–29 let podíleli ze dvou třetin muži.

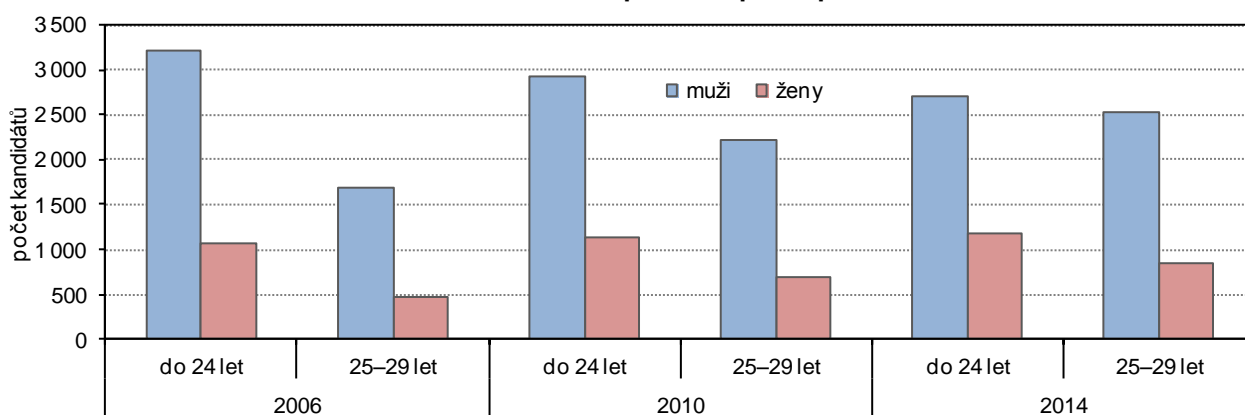
V Jihočeském kraji tvořila mladá generace ve volbách do obecních zastupitelstev v roce 2014 necelou desetinu z celkového počtu kandidátů. Vyšší podíl kandidátů ve věku 18–29 let se vyskytoval ve větších obcích Jihočeského kraje. Nejvyšší podíl mladých kandidátů byl zaznamenán ve městech s 50 tis. a více obyvateli (více než 12 %). Ve velikostních skupinách obcí s počtem obyvatel menším než 5 tisíc se podíl juniorů mezi kandidáty pohyboval v rozmezí 9–10 %.

Tab. 9.4 Platní kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a velikostních skupin obcí v roce 2014

	Platní kandidáti			z toho ve věku 18–29 let			Podíl kandidátů ve věku 18–29 let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihočeský kraj	18 487	12 950	5 537	1 805	1 216	589	9,8	9,4	10,6
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	2 294	1 656	638	208	143	65	9,1	8,6	10,2
200–499 obyvatel	3 408	2 402	1 006	334	229	105	9,8	9,5	10,4
500–999 obyvatel	2 820	1 994	826	253	169	84	9,0	8,5	10,2
1 000–1 999 obyvatel	2 743	1 898	845	244	172	72	8,9	9,1	8,5
2 000–4 999 obyvatel	2 458	1 728	730	244	169	75	9,9	9,8	10,3
5 000–19 999 obyvatel	3 038	2 126	912	320	205	115	10,5	9,6	12,6
20 000–49 999 obyvatel	1 042	718	324	119	78	41	11,4	10,9	12,7
50 000 a více obyvatel	684	428	256	83	51	32	12,1	11,9	12,5

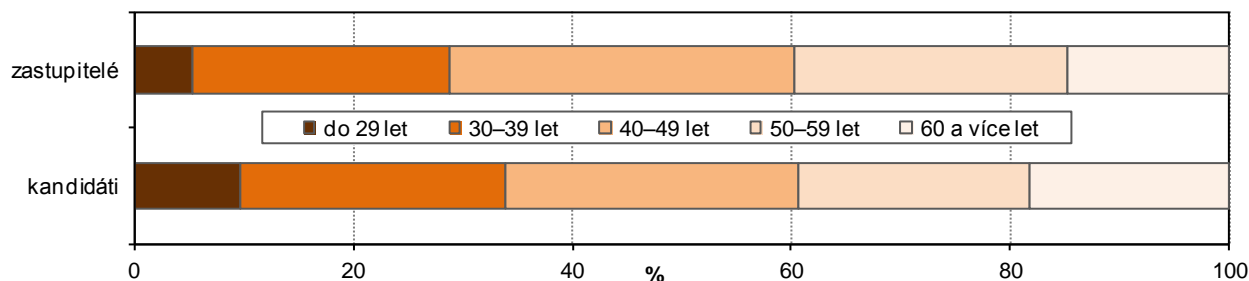
Zatímco se celkový počet kandidátů do komunálních voleb od roku 2006 zvyšoval, počty kandidujících ve věku do 24 let se v roce 2014 snížily. Oproti volbám v roce 2006 se počet kandidujících žen do obecních zastupitelstev v roce 2010 i 2014 v obou věkových kategoriích zvyšoval. Konkrétně se počet kandidujících žen ve věku 25–29 let v roce 2014 oproti volbám 2006 zvýšil o více než 77 %.

Graf 9.3 Kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a věku

Muži ve věku 25–29 let, kteří v roce 2014 kandidovali do obecních zastupitelstev, tvořili necelých 20 % z celkového počtu platných kandidátů. Více než pětina z kandidujících mužů byla ve věku do 24 let. V porovnání s volbami v roce 2006 se podíl mužů do 24 let snížil o 6 procentních bodů, naopak podíl mužů ve věku 25–29 let se zvýšil (o více než 5 procentních bodů). Ženy – kandidátky ve věku 25–29 let představovaly v roce 2014 více než 15 % (v roce 2006 – 11 %) a ve věku do 24 let 21 % (oproti volbám v roce 2006 se podíl kandidujících žen snížil o 4 procentní body).

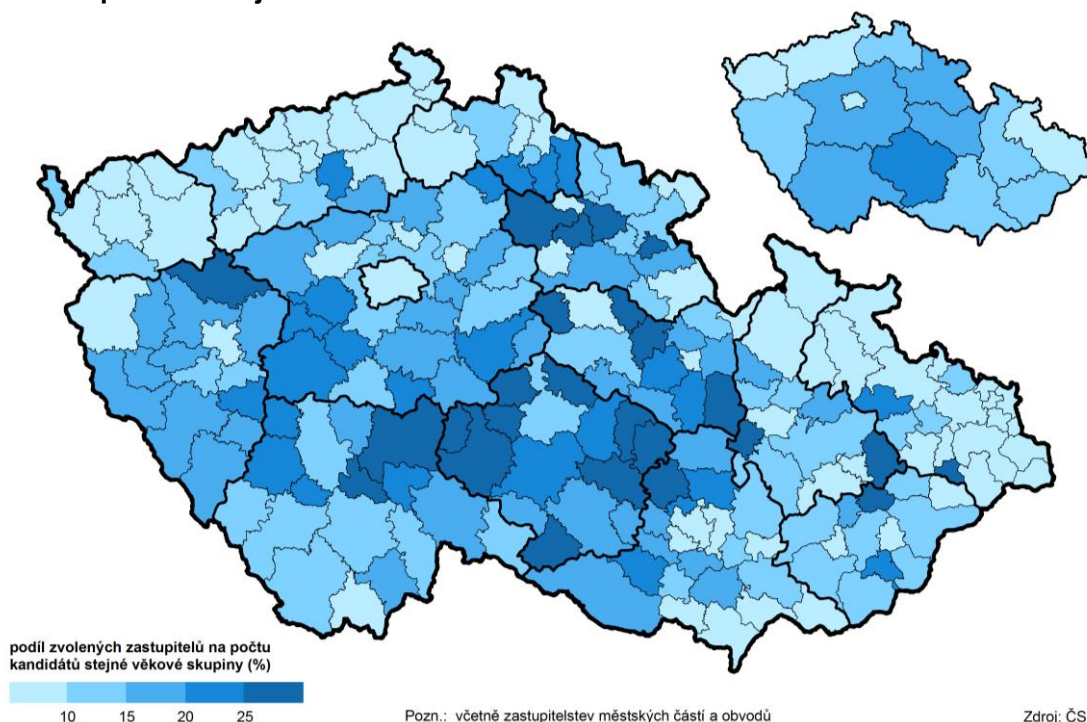
Graf 9.4 Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2014 podle věku

O úspěšnosti kandidátů rozhodují svými hlasy voliči. Z kandidátů podle věku byly nejméně úspěšné věkové skupiny 40–49 let a 50–59 let, ve kterých získalo mandát 35 % kandidátů. Úspěšnost mladé generace byla 16 %.

Ktg. 9.3 Úspěšnost kandidátů ve věku 18–29 let podle SO ORP a krajů ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2014

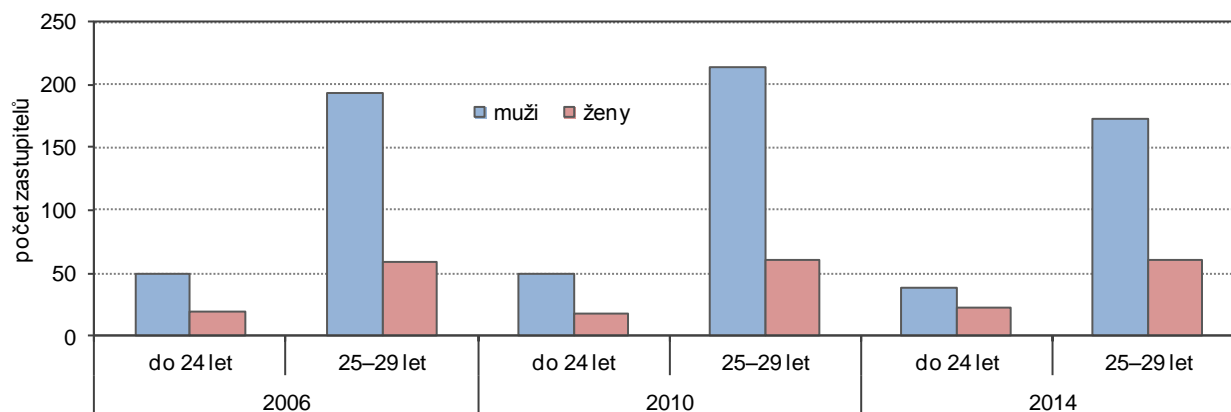

Zvolených zastupitelů ve věku 18–29 let ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 bylo 5,3 %. V relativním vyjádření byly ze zvolených zastupitelů necelé tři čtvrtiny mužů.

Tab. 9.5 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a okresů v roce 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 18–29 let			Podíl zastupitelů ve věku 18–29 let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihočeský kraj	5 549	4 210	1 339	295	211	84	5,3	5,0	6,3
v tom okres:									
České Budějovice	1 046	788	258	61	40	21	5,8	5,1	8,1
Český Krumlov	461	359	102	18	16	2	3,9	4,5	2,0
Jindřichův Hradec	949	722	227	43	31	12	4,5	4,3	5,3
Písek	677	508	169	35	24	11	5,2	4,7	6,5
Prachatice	559	406	153	25	22	3	4,5	5,4	2,0
Strakonice	877	660	217	42	27	15	4,8	4,1	6,9
Tábor	980	767	213	71	51	20	7,2	6,6	9,4

Graf 9.5 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a věku

Nejvyšší podíl mladých zastupitelů byl v okrese Tábor (7,2 %). Naopak nejnižší podíl bylo možné sledovat v okrese Český Krumlov (3,9 %). Podle velikostních skupin obcí bylo nejvíce zvolených mladých zastupitelů v obcích do 199 obyvatel.

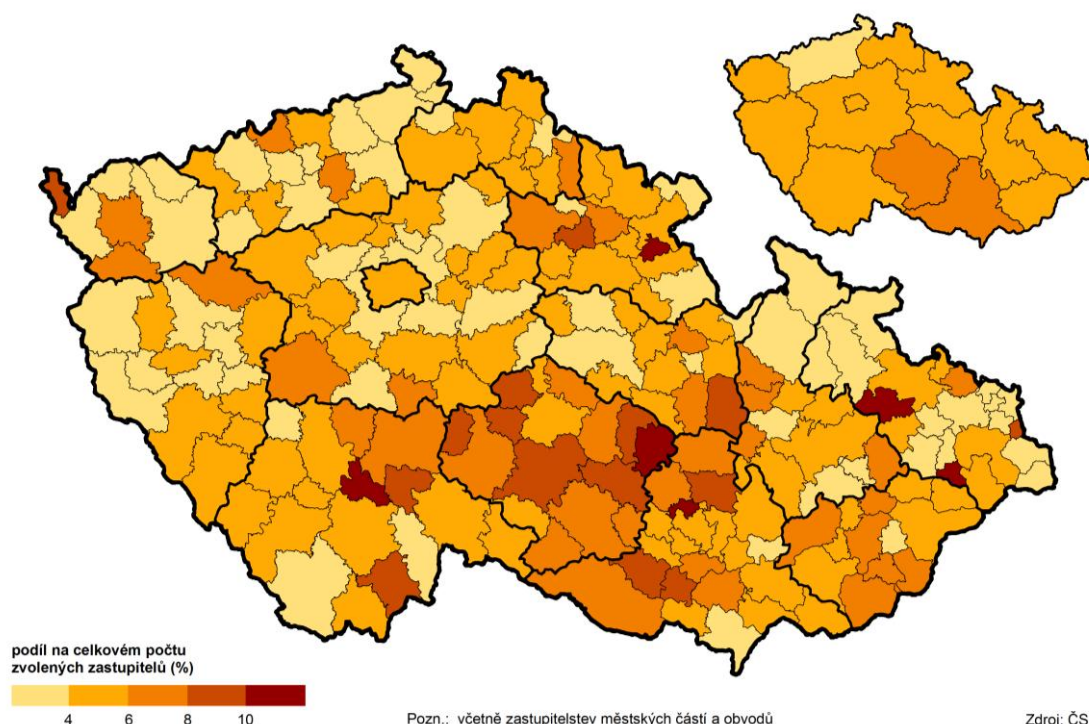
Průměrný věk zvolených zastupitelů do obecních zastupitelstev v Jihočeském kraji dosáhl 46,7 roku, u mužů to bylo 46,9 roku a u žen 45,8 roku. Ve srovnání s ČR byli zvolení muži starší, naopak jihočeské ženy mladší. Oproti roku 2006 jihočeští zastupitelé zestárlí. Průměrný věk zastupitelů při komunálních volbách tehdy byl 46,0 let. Podíly zastupitelů (mužů i žen) se v letech 2006, 2010 a 2014 výrazně neměnily.

Tab. 9.6 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a velikostních skupin obcí v roce 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 18–29 let			Podíl zastupitelů ve věku 18–29 let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihočeský kraj	5 549	4 210	1 339	295	211	84	5,3	5,0	6,3
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	1 543	1 159	384	106	72	34	6,9	6,2	8,9
200–499 obyvatel	1 529	1 124	405	92	64	28	6,0	5,7	6,9
500–999 obyvatel	907	700	207	54	37	17	6,0	5,3	8,2
1 000–1 999 obyvatel	634	487	147	19	18	1	3,0	3,7	0,7
2 000–4 999 obyvatel	461	355	106	17	15	2	3,7	4,2	1,9
5 000–19 999 obyvatel	328	261	67	6	4	2	1,8	1,5	3,0
20 000–49 999 obyvatel	102	86	16	-	-	-	-	-	-
50 000 a více obyvatel	45	38	7	1	1	-	2,2	2,6	-

Podíl zastupitelů ve věku 18–29 let je v Jihočeském kraji v porovnání s ČR mírně nadprůměrný. Z vnitroregionálního pohledu byl ve volbách v roce 2014 nejvyšší podíl zvolených zastupitelů ve věku 18–29 let v SO ORP Týn nad Vltavou (10,6 %), naopak nejnižší podíl v SO ORP Český Krumlov (3,6 %).

Ktg. 9.4 Zvolení zastupitelé ve věku 18–29 let podle SO ORP a krajů ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2014

Z hlediska věkových skupin je patrné, že v kraji bylo v řádných komunálních volbách v roce 2014 nejvíce zastupitelů ve věku 40–49 let (31,4 %), naopak nejméně bylo obecních zastupitelů do 29 let (5,3 %).

